

Prof. Ing. Karel Novotný, CSc.

Ke spolupráci s armádami jiných států

Po překonání bipolárního rozdělení Evropy bylo Československo považováno za nejstabilnější stát ve střední Evropě. Předpokládalo se, že sehraje vedoucí úlohu při integračním formování tohoto prostoru zejména v politické, ekonomické a také vojenské oblasti a tím v přiblížení se postkomunistickým zemím státům západní Evropy.

Pokojné rozdělení Československa na dva samostatné státy bylo mezinárodním společenstvím přijato převážně s jistým pochopením. Vzhledem ke geopolitické poloze naší republiky a předpokladu, že bude stabilizačním prvkem ve střední Evropě však současně vyvolalo přinejmenším určité rozpaky.

I když dosavadní výsledky ekonomické přestavby a mezinárodní aktivity naší zahraniční politiky jsou evropskou i světovou veřejností, jejich mezinárodními institucemi i jednotlivými státy vysoko hodnoceny a přispívají k všeobecně uznávanému růstu naší prestiže, zůstáváme stále jen na cestě k vytčeným cílům - stát se plnohodnotným partnerem demokratických států západní Evropy a součástí jejich mezinárodních zejména ekonomických a bezpečnostních struktur.

Přitom není pochyb o tom, že svou staletou orientací, historickými vazbami, kulturou a tradicemi průmyslově vyspělého demokratického státu, kterým byla první Československá republika v období mezi dvěma světovými válkami a na jejíž historii navazujeme, tam jednoznačně patříme.

Přes tyto skutečnosti stávající, byť pro nás příznivý vývoj zatím ukazuje, že dosažení vytčených cílů není jednoduchou a ani krátkodobou záležitostí. Je to dáno především:

- vzhledem ke změně podmínek hledáním vhodných způsobů nezbytné transformace současných jak ekonomických, tak obranných mezinárodních struktur západních zemí,
- řešením z toho vyplývajících jistě nemalých problémů jak uvnitř jednotlivých států, tak v rámci existujících institucí a z toho vyplývající jejich nutnost nejdříve se vnitřně stabilizovat v souladu s novými podmínkami,
- překonáním zatím nejzávažnější a nejdelší hospodářské recese vyspělých západních ekonomik za posledních padesát let a hledáním z toho nejúčinnějších východisek,
- nezanedbatelným významem Ruska jako silného státu především surovinově, ale také v určitých technických oblastech, vojensky, demograficky, prostorově i polohou (Evropa-Asie-Amerika),

- problémy, které by mohlo vyvolat případné rozšíření západních ekonomických, především však bezpečnostních struktur jen o některé střeoevropské státy,
- zatím rozdílná, a ne zcela stabilizovaná politická i ekonomická situace ve střeoevropských a východoevropských státech, ucházejících se o členství v mezinárodních již integrovaných strukturách demokratických států,
- existující snahou západních států řešit politickou, ekonomickou i vojenskou integritu Evropy komplexně a pokud možno bezkonfliktně.

Všechny tyto skutečnosti ukazují, že na pořadu dne jsou zatím především bilaterální vztahy mezi státy s možností jejich postupného přechodu k multilaterálním jako předpokladu k integraci Evropy jako celku.

K důležitým oblastem takto budovaných vzájemných mezinárodních vztahů patří rovněž spolupráce mezi armádami. Vedle aktivit politického charakteru vytváří právě součinnost v oblasti vojenské největší předpoklady pro udržení míru a zajištění bezpečnosti států. Od začátku vzniku České republiky je proto velké úsilí věnováno také vzájemné bilaterální spolupráci nejen s armádami států západní Evropy, ale také s našimi bezprostředními sousedy.

Po oficiálních kontaktech na nejvyšší úrovni se stále více přechází k možnostem vzájemné výměny zkušeností formou konzultací, přednášek, účasti na cvičeních a zatím na nejnižších organizačních stupních dokonce ke společným cvičením. V oblasti přípravy velitelského sboru studují naši příslušníci na školách a v kurzech jiných států a jejich zase u nás. Dochází k vzájemné účasti studentů na velitelsko-štabních cvičeních, která patří k vyvrcholení přípravy v jednotlivých ročních kurzech.

V rámci bilaterálních vztahů mezi armádami evropských států jako předpokladu pro postupnou mezinárodní integraci má význam v první řadě především spolupráce se sousedy.

Důležité místo mezi našimi sousedy zaujímá Polská republika. Je tomu tak především proto, že:

- s ní máme po SRN nejdelsí státní hranici - 645 km (tj. 30 %),
- stejně jako my usiluje o začlenění do ekonomických a bezpečnostních mezinárodních struktur,
- polská i naše republika musí zatím řešit obranu a ochranu svého obyvatelstva, bezpečnost a celistvost svého území sama,
- je součástí střeoevropského prostoru,
- vzhledem ke geostrategické poloze a nutnosti zajistit si svou bezpečnost zatím sami máme řadu společných či blízkých podmínek a tím také problémů, které musíme v rámci zajištění své bezpečnosti řešit obdobně, ne-li stejně,
- bojovou činnost hlavními silami svých armád povedeme jen na vlastním území,
- vedle společných zájmů nás spojují i určité historické tradice,
- příbuznost jazyků umožňuje až na výjimky bezprostředně se dohodnout,
- opravdový zájem polské strany na společném rozpracování problémů, které zajímají obě strany.

Všechny tyto důvody nesporně také vedly k tomu, že od vzniku České republiky byly a jsou udržovány poměrně rozvinuté styky mezi Vojenskou akademií (VA) v Brně a Akademií národní obrany (AON) ve Varšavě.

Letos v březnu došlo k jejich dalšímu prohloubení. Z podnětu katedry všeobecné taktiky AON ve Varšavě a se souhlasem Generálního štábu Polské armády dochází v současné době ke společnému řešení vědeckého úkolu, který za soudobých podmínek vedení bojové činnosti je vysoce aktuální a důležitý a na němž proto mají obě strany velký zájem. Jde o úkol „Neregulární činnosti“, jak zněl původní návrh polských kolegů, v našem pojetí spíše „Zvláštní bojové činnosti“. V obou případech jde o pracovní názvy, které v souladu s obsahem a konkrétním významem pojmů v obou našich jazycích (češtině, polštině) mohou být dále zpřesněny.

Na základě základního dohovoru zpracovatelů v březnu t. r. na VA v Brně byla v podstatě stanovena osnova zpracování vědeckého úkolu řešeného v letošním (1994) a příštím roce (1995), kdy mají být jeho výsledky prezentovány k projednání na dvoudenní vědecké konferenci ve Varšavě. Vědecké konference se zúčastní zpracovatelé a pozvaní hosté obou řešitelských, případně dalších armád. Záštitu nad konferencí již přislíbil Generální štáb Polské armády a totéž se očekává z naší strany.

Vztah Generálního štábu Polské armády (GŠ PA) k Akademii národní obrany ve Varšavě zasluhuje pozornost, i když se zdá být samozřejmostí. Jeho podstatou je to, že GŠ PA považuje AON v obecné rovině za svoji součást. Obrací se na ni s požadavky na řešení teoretických úkolů obdobného charakteru, jako je tomu v tomto případě. Jak jsme byli informováni polskými kolegy, výsledky teoretických řešení předkládaných AON posuzuje, vyhodnocuje a prověřuje na velitelsko-štábních cvičeních či válečných hrách svých, případně podřízených organizačních stupňů. Není pochyb o tom, že takový vztah je výhodný a prospěšný pro obě strany. Jistě k němu přispívá také skutečnost, že řada vědeckopedagogických pracovníků AON v případě potřeby GŠ PA doplňuje.

Osnova řešeného vědeckého úkolu „Zvláštní bojové činnosti“ byla zpracovateli stanovena takto:

- ① Podmínky vzniku zvláštních bojových činností.
- ② Způsoby plnění zvláštních bojových činností.
- ③ Zásady součinnosti při plnění zvláštních bojových činností.
- ④ Logistické zabezpečení zvláštních bojových činností.
- ⑤ Hlavní organizační a výcvikové úkoly zvláštních bojových činností.

Ke kontrole kvality zpracovaných částí vědeckého úkolu a jejich vzájemnému sladění jsou organizovány předem termínované porady řešitelů. Již první porada v květnu letošního roku ve Varšavě ukázala účelnost a přínos této spolupráce a stanoveného postupu. S konečnou platností se na ní upřesnily jak plán, tak osnova řešení vědeckého úkolu. Největší pozornost na poradě byla věnována prodiskutování a upřesnění některých dílčích částí prvního bodu osnovy. Po jeho konečné formulaci byly vytyčeny teze pro zpracování dalšího bodu osnovy, který bude

hlavním předmětem příští plánované porady na podzim v Brně. Uvedené schéma porady platí také pro všechny další, které jsou pro splnění úkolu naplánovány.

Znalost tezí pro řešení problému, který bude hlavním obsahem vždy následující porady, a také vzájemných názorů řešitelů na jejich rozpracování usnadňují řešení určené části úkolu oběma zpracovatelským kolektivům, přispívají k obohacení a kvalitě řešení a šetří řešitelské kapacity i čas.

K zajištění úrovně porad nesporně rovněž přispěje včasná (ještě před poradou) vzájemná výměna zpracovaných materiálů tak, aby mohly být vždy ještě před poradou druhou stranou prostudovány. Tato možnost zvýší věcnost a konkrétnost diskuse o problematice, která bude předmětem jednání na dané poradě. To přispívá k vytváření podmínek pro kvalitní řešení vědeckého úkolu jako celku.

Kromě jednání o společně řešeném úkolu nás polští kolegové seznámili s doktorskými pracemi své katedry (vševojskové taktiky), obhájenými v posledních třech letech a také se svými výukovými fondy. Kromě toho nám umožnili zúčastnit se metodického semináře k velení pro příslušníky vyšších velitelských stupňů a prohlédnout si jejich cvičná velitelská stanoviště od roty výše.

Pracovní pobyt, uskutečněný na vysoké odborné, ale také společenské úrovni, prokázal blízkost až shodu podmínek možného ohrožení a z toho vyplývajících úkolů, a tím také názorů na řešení problémů, které jsou aktuální jak pro naši, tak pro polskou armádu při zajišťování obrany a ochrany obyvatelstva, jeho majetku a územní celistvosti státu. Výměna názorů a společné řešení vědeckého úkolu přispějí nesporně ke kvalitě jeho zpracování.

Jeví se proto účelné v této spolupráci pokračovat také při řešení alespoň některých dalších vědeckých úkolů zajímajících obě strany. Přitom bude výhodné rozšířit formu této spolupráce také na jiné armády, pokud o to projeví zájem. Je to jedna z cest vzájemného poznání a názorového sblížení, které jsou pro perspektivní celoevropskou integraci důležitými faktory.